

Socijalno okruženje u dječjem vrtiću

Vuleta, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:105294>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

SOCIJALNO OKRUŽENJE U DJEČJEM VRTIĆU

JOSIPA VULETA

Split, 2021.

Odsjek za rani i predškolski odgoj

Filozofski fakultet u Splitu

Integrirani kurikulum

SOCIJALNO OKRUŽENJE U DJEČJEM VRTIĆU

Student:

Josipa Vuleta

Mentor:

doc. dr. sc. Ivana Visković

Split, srpanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Dimenzije odgojno-obrazovnog procesa i značajke humanistički usmjerenog kurikulumu 2	
2.1. Usmjerenost na dijete i interakciju među vršnjacima	3
2.2. Razvoj dječje samostalnosti	4
2.3. Razvoj dječjeg stvaralaštva	4
2.4. Izbor i planiranje sadržaja	5
2.5. Stjecanje i razvoj praktične kompetencije odgajatelja	5
2.6. Institucijski kontekst	6
2.7. Uloga roditelja.....	6
2.8. Uloga odgajatelja.....	7
3. Nacionalni kurikulum za rani predškolski odgoj i obrazovanje	8
4. Socijalno okruženje.....	9
4.1. Odnosi odgajatelja i djeteta	12
4.2. Vršnjački odnosi.....	14
4.3. Odnos odgajatelja i roditelja	16
5. Zaključak.....	19
6. Literatura.....	20
Sažetak	22

1. Uvod

Dijete je socijalno biće koje je u prvim mjesecima svojega života okruženo roditeljima ili skrbnicima te užom i širom društvenom zajednicom. Kako se dijete razvija i raste, razvija se i njegova potreba za druženjem s vršnjacima. Tako se djetetovo okruženje vremenom obogaćuje. Kako bi se potaknuo cjelovit razvoj djeteta, potrebno je usmjeriti pažnju na socijalno okruženje djeteta. Cjelovito okruženje u optimalnim uvjetima uključuje kvalitetno roditeljstvo, emocionalno toplu i skrbnu obitelj, vršnjake te profesionalne odgajatelje. Socijalna okolina uz koju se dijete razvija jako je važna. Prema tome, roditelji ili skrbnici, odgajatelji te ostali članovi društva trebaju osigurati poticajno, dinamično i kreativno okruženje kako bi omogućili cjelovit razvoj djeteta. Kvalitetno okruženje je ono okruženje koje potiče djecu na samoaktualizaciju, samoorganizaciju te na otkrivanje i razvijanje vlastitih kompetencija.

Ovaj rad analizira važnost socijalnog okruženja u institucionalnom kontekstu dječjeg vrtića. U prvom dijelu rada analiziraju se dimenzije odgojno-obrazovnog procesa te značajke humanistički usmjerenog kurikuluma. Navedene dimenzije odnose se na prostorno-materijalno okruženje, socijalno okruženje te na vremensku konfiguraciju, a one dodatno utječu na razvoj i potrebe djece te na djetetove sposobnosti. U drugom dijelu rada tumači se kultura vrtića vezana za poticajno socijalno okruženje vrtića te socijalnu dobrobit djece. Konačno, u trećem dijelu rada raspravlja se o socijalnom okruženju, tj. o recipročnom odnosu pojedinca i zajednice, odnosno o recipročnom odnosu djece, odgajatelja i roditelja.

Dimenzije odgojno-obrazovnog procesa i značajke humanistički usmjerenog kurikulumu

Dok se djecu u tradicionalnom kurikulumu poučavalo određenim činjenicama i sadržajima koji su već bili unaprijed određeni te ih je samo trebalo provesti, cilj je suvremenog kurikulumu cjelovit razvoj djece i samoaktualizacija (Slunjski, 2017). Istodobno, Slunjski (2015) navodi kako je na početku pedagoške godine potrebno planirati uvjete u kojima će se planirano provoditi s obzirom na to da kurikulum „u hodu“ iziskuje i „planiranje u hodu.“ Planiranje na početku godine uključuje osobe, vrijeme, načine i dokumentaciju (Slunjski, 2015). Suvremeni kurikulum, prema Petrović-Sočo (2009), udaljio se od unaprijed strukturiranog i isplaniranog kurikulumu te percepcije odgajatelja kao izvora znanja i prenositelj sadržaja. Djecu se, naime, potiče na samoorganizirano i samoinicijativno učenje; potiče ih se da upravljaju procesom učenja te da uče kroz istraživanje. Kurikulum je, prema tome, fleksibilan i nestrukturiran te ga odgajatelji i djeca mijenjaju i zajedno izgrađuju (Petrović-Sočo, 2009). Slunjski (2015) naglašava potrebu usmjeravanja pažnje na načine na koje odgajatelj u odgojno-obrazovnom procesu razmišlja. U suvremenom se odgojno-obrazovnom kurikulumu naglasak stavlja na dijete, autonomiju, individualnost i slobodu (Miljak, 1996). Svako je dijete jedinstveno i posebno, drugačije gleda i doživljava svijet od drugih te ima različite želje i potrebe (Maleš, 2011). Sukladno navedenim značajkama, odgajatelj treba individualno pristupiti svakom djetetu. Potrebna je fleksibilnost metoda i tehnika te stila odgajanja, pristupa (Miljak, 1996).

Prema Petrović-Sočo (2009), dimenzije konteksta ustanove ranog odgoja dijele se na prostorno-materijalnu (prostor, oprema, didaktička sredstva, materijali i igračke), vremensku konfiguraciju te socijalno okruženje (ozračje i roditelji). U suvremenom kurikulumu prostor daje djetetu mogućnosti izbora po centrima aktivnosti kako bi se njegove potrebe mogle zadovoljavati (Petrović-Sočo, 2009). Djeca imaju mogućnost susretati djecu iz drugih odgojnih skupina, dok je u tradicionalnom kurikulumu bilo određeno izričito druženje djece iste odgojne skupine. Prostor je organiziran od strane odgajatelja i djece te prostor služi djeci, a ne djeca prostoru. Prostor se mijenja u skladu s potrebama i interesima djece (Petrović-Sočo, 2009). Tako je oprema u tom prostoru djeci dostupnija nego što je bila u tradicionalnom kurikulumu. Prema Petrović-Sočo (2009), preporuka je da su police otvorene, stolovi i stolice dio su centara aktivnosti, a stolovi za odgajatelje ne postoje ili su prenamijenjeni. Materijali i igračke djeci su nadohvat ruke, stalno su prisutni, nestrukturirani i promjenjivi (Petrović-Sočo, 2009). Vrijeme je prilagođeno individualnim potrebama djece što u tradicionalnom kurikulumu nije bio slučaj. U tradicionalnom kurikulumu točno se znalo koje aktivnosti se izvode kada te koliko traju

(Petrović-Sočo, 2009). U suvremenom kurikulumu postoje vremenske dimenzije, ali one daju vremena svakom djetetu onoliko koliko je potrebno. Kada se radi o formiranju odgojnih skupina, u suvremenom kurikulumu formacija skupina je mješovita (Petrović-Sočo, 2009). Djeca imaju priliku samoorganizirati se te je prisutan individualni odgojno-obrazovni rad umjesto frontalnog oblika što je bio slučaj u tradicionalnom kurikulumu (Petrović-Sočo, 2009). Naglašava se važnost dječje autonomije, samoiniciranja i samoorganiziranja aktivnosti, istraživanja i (su)konstrukcije znanje. Još jedna pozitivna stvar u odnosu na tradicionalni kurikulum jest mogućnost sudjelovanja samih roditelja u kreiranju i korištenju dječjeg prostora (Petrović-Sočo, 2009).

Usmjerenost na dijete, individualni i individualizirani pristup naglašavaju važnost socijalnog okruženja u odgojno-obrazovnom procesu. Autori usmjereni na istraživanje odgojno-obrazovnog kurikuluma za djecu rane i predškolske dobi naglašavaju važnost okruženja (Petrović-Sočo, 2009; Miljak, 1996). Okruženje je moguće okvirno tumačiti kao prostorno-materijalno i socijalno. Njihova se funkcija međusobno isprepliće. Reggio pedagogija ističe važnost prostorno-materijalnog okruženju kao „trećeg odgajatelja“ tvrdeći kako je neopravdano izjednačavati navedena okruženja (Slunjski, 2011). Uz obogaćeno prostorno-materijalno okruženje, nužne su i socijalne interakcije djeteta s vršnjacima i odgajateljima. Prostorno-materijalno okruženje može biti svrhovito tek u cjelovitim socijalnim interakcijama.

Dok Petrović-Sočo (2009) navodi i pojašnjava tri osnovne dimenzije odgojno-obrazovnog procesa, Miljak (1996) navodi osam značajki humanistički usmjerenog predškolskog kurikuluma. Značajke humanistički usmjerenog kurikuluma su: usmjerenost na dijete i interakciju među vršnjacima, razvoj dječje samostalnosti, razvoj dječjeg stvaralaštva, izbor i planiranje sadržaja, praktična kompetencija odgajatelja, institucijski kontekst, uloga roditelja te uloga odgajatelja. Radi uspješnijeg razumijevanja važnosti socijalnog okruženja, analizirane su sve značajke suvremenog, humanistički i razvojno usmjerenog kurikuluma.

1.1. Usmjerenost na dijete i interakciju među vršnjacima

Polazi se od pretpostavke da su sva djeca različita, odnosno da se nalaze u različitoj zoni razvoja. Ovdje do izražaja dolazi prednost mješovitih skupina. U mješovitim skupinama odgajatelj djeci nudi veći broj aktivnosti u kojima djeca imaju mogućnost izbora sukladno svojim mogućnostima, željama i potrebama. U mješovitim odgojnim skupinama izražene su socijalne interakcije prema kojima mlađa djeca uz pomoć starijih mogu prevladati određene prepreke bez bespotrebnog uplitanja odgajatelja. Djeca međusobno rješavaju prepreke i

probleme, međusobno se nadopunjuju i usklađuju te grade mehanizme prema kojima će savladati buduće prepreke. Djeca se u mješovitim skupinama uče toleranciji, poštivanju, suradnji i razumijevanju (Miljak, 1996).

1.2. Razvoj dječje samostalnosti

Prilikom poticanja razvoja dječje samostalnosti, potrebno je omogućiti djetetu otkrivanje vlastitih granica te ispitivanje vlastitih mogućnosti. Za razvoj dječje autonomije važno je poštovati dijete, ali ne formalno. Dijete koje se osjeća uvaženo, poštuje svoje vršnjake te odrasle u svom okruženju (Miljak, 1996). Važno je imati na umu kako mnogi djetetovi pokušaji da nešto napravi neće uvijek biti uspješni. Zbog toga je bitno da dijete samo donese zaključak zašto je određeni pokušaj bio neuspješan. Ako okolina nameće odgovore, dijete neće imati priliku naučiti i donijeti procjenu o tome hoće li biti uspješno u nečemu ili neće. U tom slučaju, dijete će biti podvrgnuto utjecajima i mišljenju okoline (Miljak, 1996). Osim toga, potrebno je poticati dijete da se samo hrani i oblači. Dijete voli donositi odluke i voli kada ima određenu kontrolu nad nečim. U tom kontekstu, Miljković i Rijavec (2017) navode kako roditelji i odgajatelji djetetu mogu ponuditi više mogućnosti na izbor i mogu dati djetetu mogućnost donošenja odluke. Odgajatelji i roditelji prethodno trebaju odabrati što će djetetu dati na izbor. Ako djetetu daju u potpunosti slobodan izbor, a on nije primjeren ili jednostavno nije moguć, loše će utjecati na odnose i povjerenje između djeteta i odrasle osobe (Miljković, Rijavec, 2017). S djecom je potrebno dogovarati pravila, kao i logične posljedice, kako u vrtiću, tako i kod kuće. Pritom, pravila se trebaju jasno definirati (Miljković, Rijavec, 2017). Pravila i granice važno je postaviti jer djeci daju sigurnost i šalju poruku da se o njima brine. Djeca kojima se granice ne postavljaju nerijetko se osjećaju zanemareno. Pravila uče djecu da trebaju poštivati granice kod drugih ljudi (Miljković, Rijavec, 2017). Kod postavljanja pravila, osobito je važna uključenost djece. Odgajatelji i roditelji s djecom trebaju dogovoriti pravila. Kod unaprijed definiranih pravila velike su mogućnosti da će ih djeca poštivati samo par dana te da će ubrzo odustati od poštivanja istih zbog toga što im se ona nameću. Kako bi se pravila uspješno provodila, osobito je važno djeci objasniti koja je njihova svrha (Miljković, Rijavec, 2017).

1.3. Razvoj dječjeg stvaralaštva

Stvaralaštvo je proces specifičan za većinu ljudi sa svim drugim sposobnostima koje mogu biti više ili manje izražene. Glavno je stajalište ovog pristupa pravo na različitost. Kreativnost se može izražavati u bilo kojem obliku i na bilo koji način. U tom kontekstu važno

je spomenuti Malaguzzija, začetnika Reggio pedagogije, koji tvrdi da djeca posjeduju stotinu načina izražavanja (Miljak, 1996). Đuranović, Klasnić i Matešić (2020) navode da odgajatelji, kako bi poticali dječju kreativnost, trebaju biti upoznati prije svega s njenom važnosti te da se i sami trebaju nalaziti u kreativnom okruženju. U procesu odgoja i obrazovanja, dužnost je odgajatelja da potiče kreativna izražavanja, ponašanja i djelovanja (Miljak, 1996). Kako bi se dijete ostvarilo u kreativnom smislu, ono ima pravo griješiti, ispravljati greške te pokušavati izraziti svoju kreativnost. S tim se slažu i autorice Đuranović, Klasnić i Matešić (2020) tvrdeći da odgajatelji koji nastoje potaknuti kreativnost kod djece prvo trebaju imati povjerenja u njih. Promatrajući i analizirajući aktivnosti stvaralačkog procesa, Torrence zaključuje da je stvaralački proces moguće tumačiti kroz 3 etape (Torrence, prema Miljak 1996). U prvoj se etapi dijete susreće s materijalima. Ono opipava od kojih se materijala predmet sastoji, koja mu je funkcija te manipulira njime. Druga etapa odnosi se na otkrivanje njegovih funkcija, tj. na ovladavanje tehnikama. Treća etapa, koju ne trebaju sva djeca ovladati, jest stvaranje novih kombinacija, nadopunjavanje i davanje novih funkcija materijalu.

1.4. Izbor i planiranje sadržaja

Izbor i planiranje sadržaja svakako ide u korist djeteta. U tradicionalnom kurikulumu, sadržaj je bio unaprijed isplaniran, kao i način na koji će se taj sadržaj provoditi. Tako su odgajatelji provodili aktivnosti koje su im bile predviđene kurikulumom. U tom slučaju, svi su učili iste pjesmice u isto vrijeme, obrađivali iste priče, provodili iste aktivnosti, ne vodeći računa o djetetovim željama, potrebama i mogućnostima (Miljak, 1996). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (dalje NKPROO, 2015) u svom načelu fleksibilnosti naglašava zadovoljavanje potreba, tempo te pravo svakog pojedinca. U suvremenom kurikulumu, odgajatelj planira aktivnosti prema interesima djece. Odgajateljeva uloga više nije poučavanje djece nego poticanje samoreguliranog učenja i (su)konstrukcije znanja. Odgajatelj je usmjeren na organizaciju okruženja, stvaranje poticaja za učenje te stvaranje prijedloga za aktivnosti. Važno je da odgajatelj prepozna dječje interese putem promatranja i dokumentiranja te da zadovolji te interese kako bi potaknuo djecu na stvaranje novih (Miljak, 1996, NKPROO, 2015).

1.5. Stjecanje i razvoj praktične kompetencije odgajatelja

Potrebno je uložiti jako puno truda i vremena kako bi odgajatelj stekao praktičnu kompetenciju. Odgajatelji, osim što trebaju raspolagati stručnim znanjima, trebaju razvijati sposobnost snalaženja pomoću intuicije, tj. trebaju znati reagirati u neočekivanim situacijama

na pravi način (Sindik, 2014). Miljak (1996) razlikuje praktičara početnika te vrhunskog praktičara. Razlika između njih je ta što vrhunski praktičar djeluje bez prevelikog razmišljanja o situaciji. Praktičar početnik ne djeluje u trenutku jer nema dovoljno iskustva da djeluje odmah ili da odmah procijeni situaciju. Praktičar prvo provede akciju, a nakon toga daljnjim mogućnostima ili nedostatcima traži svrhovitost (Miljak, 1996). Odgajatelji se, dakle, razlikuju po stupnju razvoja praktične kompetencije. Određen broj odgajatelja nikada ne postigne dovoljnu razinu praktične kompetencije dok određen broj odgajatelja postigne velik stupanj praktične kompetencije te ju zadrži. Samo manji broj odgajatelja stekne visoki stupanj praktične kompetencije (Miljak, 1996).

1.6.   Institucijski kontekst

Institucijski kontekst čine interakcije odgajatelja i djece, način funkcioniranja ustanove i skupine te organizacija skupine. Radi povećanja učinka odgojno-obrazovne prakse, potrebno je prilagoditi prostor i vrijeme djeci. Djeca se trebaju osjećati slobodno. Prostorno okruženje u kojem djeca provode najviše vremena treba prilagoditi njihovim potrebama. Ono uključuje sve što se nalazi unutar i izvan dječjeg vrtića, a tu spadaju hodnici, zidovi, podovi, dnevni boravak, oprema, igralište i sl. (Sindik, 2014). Pritom je potrebno odmaknuti se od stajališta praznih hodnika i bijelih zidova. Hodnike treba prilagoditi i organizirati prema potrebi djece jer jedino tada mogu biti korisni i svrhoviti (Miljak, 1996). Osim prilagođavanja prostora, potrebno je obratiti pažnju i na odnose i interakcije unutar skupine i dječjeg vrtića (Miljak, 1996). Dijete je član skupine te skupina utječe na dijete isto kako dijete utječe na skupinu (Sindik, 2014). Osim što Miljak (1996) navodi interakciju unutar skupine, Sindik (2014) naglašava i interakciju djece s prostorom i materijalima koji ga okružuju. Važna je kvaliteta i kvantiteta materijala, sadržaja i interakcija jer se time utječe na spoznajno-intelektualni, govorni te praktično-djelatni razvoj djeteta. Time se smanjuju nepoželjna ponašanja i utječe se na koncentraciju i interese djeteta (Sindik, 2014).

1.7.   Uloga roditelja

Jedno od načela NKRPOO-a (2015) partnerstvo je dječjeg vrtića s roditeljima i širom zajednicom. U humanističkoj odgojnoj koncepciji, uloga roditelja bitan je čimbenik (Miljak, 1996). Hoće li okruženje u dječjem vrtiću biti pozitivno i poticajno, ovisit će uvelike i o odnosu roditelja, odgajatelja i djece (Miljak, 1996). Roditelje ili skrbnike treba smatrati ravnopravnim članovima dječjeg vrtića. U interakciji s njima doznaje se više o interesima i potrebama te jakim i slabim stranama djece. Bitno je prilagoditi okruženje ustanove obiteljskom ugođaju ili

kulturi (NKRPOO, 2015). U većini zemalja roditelji slobodno mogu birati predškolske ustanove koje imaju različite programe. Roditelji imaju pravo sudjelovati u vrtićkim aktivnostima sa svojom djecom i odgajateljima. Odgajatelj će biti kompetentan u pedagoško-metodičkim znanjima dok će roditelj biti kompetentan u poznavanju svoga djeteta (Miljak, 1996). Zbog toga, oba čimbenika jednako su važna. Svaki roditelj ima razloge zašto je odabrao određeni vrtić, a odgajatelji trebaju poštivati odluku roditelja, zadobiti njihovo povjerenje te im pomoći u odgoju i obrazovanju njihovog djeteta.

1.8. Uloga odgajatelja

Uloga odgajatelja mijenjala se tijekom povijesti. U tradicionalnom kurikulumu, odgajatelj je bio izvor znanja i osoba koja je omogućavala provođenje kurikuluma. U suvremenom kurikulumu, odgajatelj je promatrač, dokumentator, poticatelj, vrednovatelj, suradnik, planer, organizator i kreator. Od odgajatelja se očekuje da se ponaša u skladu s onim što kaže te da isto očekuje i od djece. U tom kontekstu, Sindik (2014) tvrdi kako odgajatelj treba stvoriti poticajno, dinamično i kreativno okruženje kako bi se omogućilo razvijanje dječjih potencijala. Sindik (2014) navodi kako socijalno i prostorno-materijalno okruženje trebaju biti organizirani tako da potiču dječju samoregulaciju, neovisnost i suradnju.

2. Nacionalni kurikulum za rani predškolski odgoj i obrazovanje

Za razvoj sretnog, kompetentnog i samopouzdanog djeteta koje će se znati izboriti za sebe, potrebno je izgraditi demokratske odnose. Samo takvi odnosi vode prema emancipaciji i autonomiji djece i ostalih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Kako bi odgoj i obrazovanje bili uspješni, osobito je važna kvaliteta i intenzitet međusobnih odnosa djece, odgajatelja i drugih suradnika. Omogućavajući djeci odlučivanje i iznošenje mišljenja na pitanja o njihovom življenju, odgoju i obrazovanju te poštujući te odluke, gradi se partnerski odnos između djece i odgajatelja (NKRPOO, 2015). Za razvoj partnerskog odnosa potrebno je obostrano povjerenje. Važnu dimenziju socijalnog okruženja čini i kvalitetna komunikacija. Pritom je važno spomenuti kako djeca materinji i strani jezik uče kroz aktivno slušanje i aktivno sudjelovanje. Prema NKRPOO-u (2015), govorno-komunikacijski kontekst podrazumijeva bogata interakcija djece međusobno, odgajatelja i stručnih suradnika. Poticajno okruženje te pristup odgajatelja djecu potiču na stalnu interakciju, kreativnost, iznošenje mišljenja i osjećaja, iznošenje te ispravljavanje vlastitih teorija i stvaranje novih. Socijalna dobrobit termin je koji u svojoj osnovi označava nešto što je dobro za djecu. Djecu se uči rješavanju konfliktnih situacija bez nepotrebnog uplitanja odraslih osoba. Uči ih se suradnji te usklađenom djelovanju s drugima u svojoj okolini. Osim toga, u poticajnom socijalnom okruženju djecu se uči etičnosti, solidarnosti, toleranciji te fleksibilnosti u novonastalim situacijama. Socijalna okolina može pridonijeti razvoju djetetu za osjećaj pripadnosti određenoj zajednici i prihvaćanju sebe kao važnog člana zajednice. Također, dijete postaje vremenom svjesno kako i ono doprinosi zajednici na određeni način. Osim toga, zajednica potiče kod djece razvoj odgovornog ponašanja prema sebi i drugima. (NKRPOO, 2015).

Za kurikulum donesen 2015. godine, potrebna je određena razina profesionalnog razvoja, tj. promišljanja odgajatelja (Slunjski 2015). Nacionalni kurikulum omogućuje odgajatelju autonomiju u planiranju sadržaja i aktivnosti (Slunjski, 2015). U Republici Hrvatskoj, obrazovanje odgajatelja podiglo se na petogodišnju razinu, ali mnogi odgajatelji su i bez petogodišnjeg obrazovanja svoje kompetencije i znanja uspjeli podignuti na veću razinu (Slunjski, 2015). Nova studija, prema Slunjski (2015), ukazuje na razvoj odgojno obrazovne prakse. Ona se temelji na dobrom razumijevanju djece, a to podrazumijeva dječje interese, različite razvojne razine, mogućnosti i potrebe, dosadašnja znanja, mogućnosti (Slunjski, 2015).

3. Socijalno okruženje

Socijalno okruženje podrazumijeva mrežu međuljudskih odnosa. U tom smislu, u dječjem vrtiću obuhvaćaju se interakcije djeteta s drugom djecom i odraslima. Važnost socijalnog okruženja prepoznatljiva je u procesu socijalizacije i razvoja socijalnih kompetencija djece.

Socijalizacija je proces kojim svaka osoba stupa u interakciju sa svojom okolinom tako da usvaja znanja, navike, stavove i vrijednosti (Mlinarević, Tomas, 2010). Kompetencija podrazumijeva sposobnost svake osobe da koristi svoja znanja, vještine, stavove i vrijednosti u svom profesionalnom i osobnom životu. Svi ti čimbenici pomoći će u boljem razumijevanju drugih te u uspješnom funkcioniranju u međuljudskim odnosima. Socijalna kompetencija podrazumijeva sposobnost razumijevanja drugih ljudi, njihovih osjećaja, misli i ponašanja. Socijalne kompetencije ne određuje samo jedna važna osobina, već niz osobina, vještina, znanja i sposobnosti koje pojedinca čine socijalno kompetentnim bićem. Socijalno kompetentna osoba posjeduje empatiju, toleranciju, altruizam, asertivnost, komunikacijske vještine te odgovornost prema sebi i drugima (Mlinarević, Tomas, 2010).

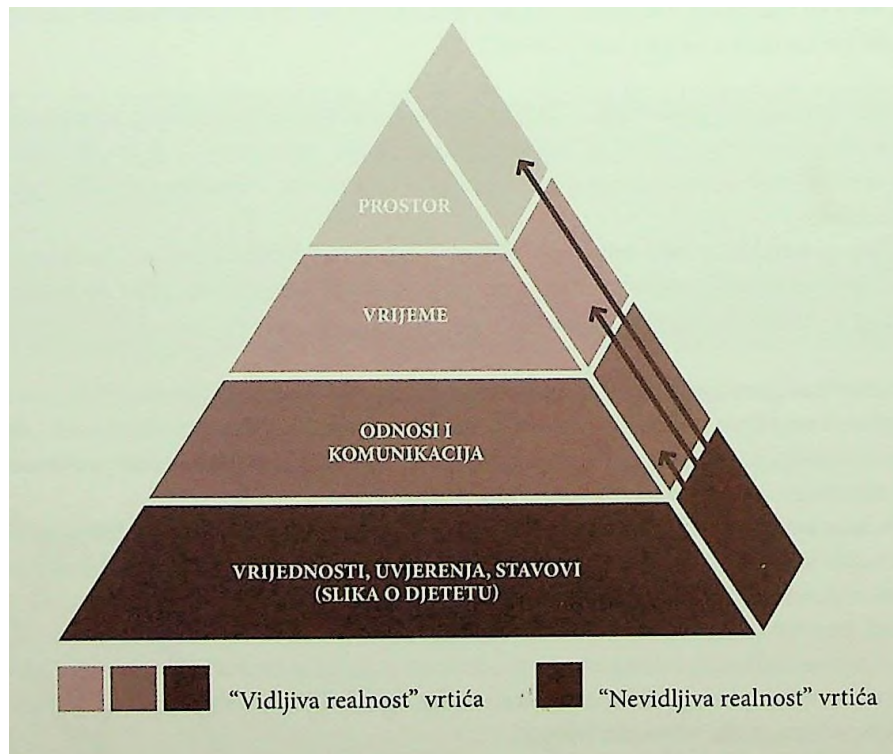
Sastavnice socijalne kompetencije su: regulacija emocija, socijalna znanja, socijalno razumijevanje, socijalna umijeća i socijalne dispozicije (Katz i McClellan, 2005). U ranom djetinjstvu vrlo je važno da dijete razvije sposobnost regulacije emocija. Sposobnost regulacije emocija omogućuje djetetu da se nosi s frustracijom i ostalim nepoželjnim ponašanjima tijekom konflikta s drugima te da uspješno rješava probleme. Također, sposobnost regulacije emocija pomaže djetetu prilikom sklapanja prijateljstava te u prevladavanju straha, opasnosti, tjeskobe i slično. Prema Katz i McClellan (2005), u nekim slučajevima reguliranje ide iz krajnosti u krajnost. Djeca nemaju dostatno razvijenu samoregulaciju te time loše utječu na učenje socijalnih znanja, dok s druge strane pojedina djeca pretjerano reguliraju emocije. Kod pretjeranog reguliranja emocija, djeca se opiru interakcijama te gube priliku za stjecanjem socijalnih znanja i socijalnih umijeća. Socijalna znanja i socijalno razumijevanje pomažu djeci prilikom stvaranja prijateljstva. Djeca se, prema Katz i McClellan (2005), prilagođavaju pravilima skupine, pronalaze zajednički jezik i međusobno razmjenjuju informacije. Razumijevanje, podrška, pregovaranje, suradnja i kompromis čine sastavni dio socijalne interakcije koji djeca s vremenom usvajaju te koriste u igri sa svojim vršnjacima. U socijalnoj interakciji dijete se uči kako kontrolirati svoje ponašanje te koje je ponašanje prikladno u određenom trenutku (Katz i McClellan, 2005; Pinter 2008). Socijalno umijeće sposobnost je djeteta da se na temelju socijalne interakcije i socijalnih vještina uključi u rad ili igru druge

djece. Uključivanjem u rad, dijete će uskladiti svoje ponašanje pronalazeći zajednički jezik i razmjenjujući informacije. Katz i McClellan (2005:19) spominju dispozicije koje se definiraju „kao razmjerno trajanje navike ili karakteristični način reagiranja na iskustva u različitim vrstama situacije“. Dispozicija podrazumijeva ponašanje bez prisile, tj. usmjereno ponašanje prema ciljevima. Neke od socijalnih dispozicija su: šaljivost, ljubaznost, velikodušnost te suosjećajnost. Kao što postoje poželjne dispozicije, postoje i one nepoželjne, a one podrazumijevaju sklonost sukobljavanju, šefovanja, egoističnosti i svadljivosti (Katz i McClellan, 2005). Sve emocije i interakcije koje dijete osjeti tijekom razvoja oblikuju njegove socijalne vještine i definiraju njegove socijalne kompetencije (Pinter 2008). Uz pomoć drugih ljudi, odnosno njihovih reakcija, dijete uči koje su reakcije prikladne u određenoj situaciji.

Socijalizacija tijekom djetinjstva ima velik utjecaj kasnije na dijete i čovjeka. Stoga je u najranijoj dobi potrebno uočiti probleme u socijalizaciji djece i u njihovoj interakciji kako bi im se moglo pomoći u daljnjem razvoju i funkcioniranju. Među česte probleme socijalizacije ubrajaju se stidljivost, niska razina interakcije, agresivnost te usamljenost (Mlinarević, Tomas, 2010). Odrasli ponekad djeci trebaju ukazati da sva djeca nemaju jednake potrebe kao oni, da njihovi vršnjaci ponekad zauzimaju stajališta koja su drugačija od njihovih te da druga djeca često imaju druge želje, potrebe i slično. Bronfenbrenner (1990) ističe kako je svakom djetetu potrebna osoba zbog koje će zaigrati djetetovo srce te osoba zbog koje će se njihove oči nasmiješiti. Prema Katz i McClellan (2005), u obitelji u kojoj se isprepleću toplina, nadzor, ravnoteža i bliskost razvijaju se socijalno kompetentna i samostalna djeca. Prema Katz i McClellan (2005) istraživanja su pokazala da su roditelji socijalno kompetentne i samostalne djece iskazivali autoritativni roditeljski stil. Čovjek se rađa s pretpostavkom da je društveno biće, a to postaje životom u zajednici i razvijajući odnose prema sredini u kojoj živi (Došen-Dobud, 1979). Jedna od osnovnih uloga zajednice je da pruža pomoć svakom članu, odnosno da se zajednički čini nešto što pojedinac i pripadnik zajednice ne bi mogao sam.

Za zdrav razvoj djeteta rane dobi potreba je kvalitetna interakcija s majkom te razvijen osjećaj privrženosti prema majci. Privrženost i interakcija između oca i djeteta također je vrlo važan čimbenik za zdrav razvoj djeteta. Uloga oca u današnjem modernom društvu uvelike se promijenila. Očevi koji su više uključeni u odgoj imaju osjećaj veće odgovornosti te se smatraju kompetentnijim očevima nego što su to bili njihovi (Klarin, 2006). Socijalne kompetencije su recipročne i uzajamne. Sigurna privrženost između roditelja i djece razvija se oko šestog i sedmog mjeseca života te ima važnu ulogu za razvoj socijalnih kompetencija u kasnijoj dobi (Klarin, 2006).

Razvijanje kvalitetne i sigurne privrženosti s važnim osobama, kao i kroz igru, djecu se potiče i hrabri da istražuju svoju okolinu te stupaju u nove socijalne odnose (Klarin, 2006). Sukladno tome, Miljković i Rijavec (2017) navode kako se socijalne vještine mogu razvijati i u igri s roditeljima. Kroz igru, roditelji izbjegavaju kritiziranje djeteta, uvažavaju dječje ideje, ne nameću se te se ponašaju kao ravnopravni partneri. Kroz ulogu koju djeca imaju u igri s roditeljima, razvija se samopoštovanje i samopouzdanje, djeca se smatraju dobrim partnerima u igri te ih se dodatno potiče na druženje sa svojim vršnjacima (Miljković, Rijavec 2017). Uz sve navedeno, Klarin (2006) izdvaja stavke koje će pomoći u boljem socio-emocionalnom razvoju. Naime, s djecom je potrebno razvijati privrženost tako što im se pruža potpora i toplina. Jako je važno da oba roditelja sudjeluju u odgoju djece te u odabiru ustanove u kojoj će djeca zajedno uz njih nastaviti „rasti“. Bitno je napomenuti i da okolina treba imati razumijevanja za djetetov temperament i njegove razvojne potrebe (Klarin, 2006). U predškolskom razdoblju stilovi roditeljstva su već jasno strukturirani te do izražaja dolazi dječji temperament, promjenjivost, složenost, intenzitet dječjih emocija i razina kognitivnog rasuđivanja. Svi ovi čimbenici mogu dovesti roditelje do nerazumijevanja dječjih ponašanja (Klarin, 2006). Ako se djecu smatra nekompetentnim osobama koje trebaju zaštitu odraslih, tada je organizacija okruženja nepoticajna te usmjerena na nadzor i kontrolu (Slunjski, 2008). U takvom okruženju djeca neće imati veću mogućnost izbora sadržaja i aktivnosti. Neće moći razvijati svoje kompetencije kao što ih razvijaju kod samoinicijativnog i samoorganiziranog učenja. Ono što im odrasli pripreme, djeca će odraditi (Slunjski, 2008).

Slika 1. (Slunjski 1998: 15)

Da bi se razvili kvalitetni socijalni odnosi, potrebno je mijenjati ne samo vidljive komponente, već i one koje se na prvi pogled ne vide, kao što je prikazano na slici 1 (Slunjski, 2015). Kvalitetni i istinski razvoj ne može se postići bez najznačajnijih aspekata, a to su vrijednosti, uvjerenja i stavovi te su to hipotetski konstrukti kulture koje utječu na oblikovanje normi kao pisanih i nepisanih pravila ponašanja. Temeljne vrijednosti za kvalitetnu kulturu su: jednakopravnost, samopoimanje, samopouzdanje i samopoštovanje. Vrijednosti, uvjerenja i stavovi su polazišta za razvijanje odnosa (Visković, 2018).

3.1. Odnosi odgajatelja i djeteta

Djeca predškolske dobi s odgajateljem provode više vremena nego s roditeljima te odgajatelj tako preuzima određeni dio roditeljske uloge (Jull, 2009). Upravo zbog toga odnos odgajatelja i djece vrlo je važan (Brown, 2000, Shaffter, 2000, prema Klarin 2006). „Većina djece prije polaska u školu pohađa predškolsku ustanovu.“ (Klarin, 2006: 84) Pri ulasku u vrtić, dijete stvara određen odnos s odgajateljem koji se vremenom nadograđuje te takav odnos postaje vrlo sličan odnosu djeteta s roditeljem. Djetetovo povjerenje, djetetova sposobnost i sklonost socijalnim interakcijama, otvorenost za uključivanje u nove socijalne odnose te sposobnost prilagodbe vlastitog ponašanja različitim okolnostima, odnosno fleksibilnost

ponašanja, čine povezanost među varijablama za kvalitetu rane privrženosti (Colin 1996: prema Klarin, 2006). Ovisno o dobi djece, odgajateljeva se uloga mijenja. Kod mlađe djece, odgajateljev zadatak je da prepozna potrebe djeteta te da ih zadovolji. Kod starije djece, odgajatelj pruža potporu vršnjačkim odnosima te potiče učenje kroz razne aktivnosti. Promjena u ulozi odgajatelja kreće se od uloge onoga koji pruža njegu do uloge učitelja koji stvara poticajno okruženje i uvjete da kroz igru dijete uči (Klarin, 2006). Aktivnosti koje odgajatelj organizira na inicijativu djece jest u svrhu njihovog razvoja. U vrtiću se svako dijete treba osjećati prihvaćeno te kao važan član zajednice. Odgajatelj i okruženje utječu na djetetovo samopoštovanje te na razvoj pozitivne slike o samome sebi, a to će djetetu kasnije uvelike pomoći prilikom socijalizacije u školi. Odgojno-obrazovni kurikulum RPOO-a zagovara prihvaćanje različitosti, učenje socijalnih vještina te poticanje zdravog načina života i vrijednosti (Čajo, Grbić, Pavlović, 2008). Kada se obraća djetetu, odgajatelj izgovara njegovo ime, obraća mu se često, spušta se na razinu djetetovih očiju i time djetetu šalje poruku da su jednakopravni te da ih se poštuje. Za dijete je važno da ga odgajatelj ne ignorira te da ga sluša dok ono govori. Ako odgajatelj djetetu obeća da će nešto za njega kasnije napraviti te ga traži strpljenje, onda je važno da ispoštuje ono što mu je obećao (Mlinarević, 2004). Moguće je zaključiti da djeca odrasle imitiraju bolje nego što ih slušaju. Upravo zbog toga, jako je važno djeci pružiti pravi model ponašanja. Uvažavanje djeteta ostvaruje se i preko poticajnog okruženja. Odgajatelj djetetu daje priliku da pokaže svoj rad, njegove ideje iznosi skupini, koristi njegove ideje te ih pohvaljuje (Mlinarević, 2004). Ovakav pristup odgajatelja potaknut će dijete da stvara pozitivnu sliku o sebi, razvija samopoštovanje, gradi odnos s odgajateljem temeljen na poštovanju, iskrenosti i vjerovanju. Odgajatelj će tako odgojiti zadovoljnog i samopouzdanog čovjeka koji će pod utjecajem pojačanog rizika ovladati situacijom te neće pasti pod sredstva ovisnosti. Prema Klarin (2006), prihvaćenost djeteta od vršnjaka ovisi i o interakciji djeteta s odgajateljem. Wilson (1990; prema Klarin, 2006) ističe poželjne osobine koje bi odgajatelj trebao posjedovati, a to su sljedeće: fizičko i mentalno zdravlje, strpljivost, fleksibilnost, pozitivna slika o sebi, otvorenost za učenje, uživanje i ljubav prema poslu. Proučavajući odnos djeteta i odgajatelja, doneseni su zaključci prema kojima dijete može razviti odnos sigurne privrženosti s odgajateljem iako takav odnos nije razvijen s majkom. S druge strane, nerazvijena privrženost s majkom može i negativno utjecati na odnos s odgajateljem tako da dijete ne uspijeva stvoriti privrženost s odgajateljem. Dodatno, na to može utjecati i prečesta rotacija odgajatelja ili česta promjena mjesta boravišta djeteta (Howes i Hamilton 1993, prema Klarin 2006).

3.2. Vršnjački odnosi

Dijete se rađa kao član ljudske zajednice. Većina djece odrasta unutar obitelji. Tijekom odrastanja, djetetov socijalni horizont širi se i u društvu s vršnjacima. Suvremeni dječji vrtić mjesto je u kojem djeca imaju slobodu izražavanja te evaluacije. Kroz igru najbolje uče te stječu socijalna iskustva. Stjecanje socijalnih iskustava kroz socijalne interakcije u vrtiću pomoći će djetetu i kasnije u školi. Pretpostavka je da su djeca koja su se u najranijoj dobi družila s vršnjacima lakše prilagodila polasku u vrtić i u školu (Miljković, Rijavec, 2017). U tom kontekstu, Miljković i Rijavec (2017) navode kako su ona djeca koja su već u ranoj dobi razvila trajna prijateljstva imala manje poteškoća u kasnijim socijalnim odnosima. Zbog igre, prijateljstva, osjećaja prihvaćenosti te odabira vlastitog statusa u društvu dijete bira vršnjake. Razlog zbog kojeg djeca žele ostvariti određeni status u skupini je odsutnost autoriteta odraslih. Pripadnici vršnjačkih skupina su djeca približno iste dobi i njima je najbitnije usredotočiti se na vlastite ciljeve i interese (Mendeš, 2008). Prema psihologinjama Mize i Abet, za razvijanje socijalnih vještina djeci je potrebno omogućiti druženje s vršnjacima (Miljković, Rijavec, 2017). Postoji više čimbenika koji utječu na socijalizaciju vrtićke djece. Čimbenici su podijeljeni na kontekstualne, strukturalne i organizacijske. To su: organizirano fizičko okruženje, internacionalnost, igra u funkciji socijalnog razvoja te važnost grupnih aktivnosti (Mendeš, 2008). Igra je važan čimbenik u razvoju socijalizacije među vršnjacima. Dijete kroz igru obogaćuje svoja socijalna iskustva te razvija socijalne kompetencije. U odnosu na socijalnu razinu, igru djece moguće je tumačiti kao promatranje, samostalnu igru, paralelnu ili usporednu igru, povezujuću i suradničku igru (Mendeš, 2008). Pozitivan odnos s vršnjacima utječe na zdrav socijalni i emocionalni razvoj. U interakciji s vršnjacima djeca se uče čekanju reda tj. strpljivosti, poštivanju pravila, prihvaćanju poraza i pobjede. Ona djeca koja razmišljaju ne samo o svojim, već i o tuđim osjećajima, razvijaju bolje socijalne odnose (Miljković, Rijavec, 2017).

Slika 2. Učimo s prijateljima (<https://vraptic-djecji-vrtic.hr/ucimo-s-prijateljima/>)

Prihvatanje, odnosno odbijanje vršnjaka ovisi o stupnju simpatije i sviđanja (Jukić Talaja, 2008). U vršnjačkim interakcijama odgojne skupine moguć je razvoj specifičnog socijalnog statusa djeteta. Prema tome, autori NewComba i Bukowskog razlikuju odbačeno (ima mnogo negativnih nominacija od strane vršnjaka), izolirano (ima malo negativnih i pozitivnih nominacija), kontroverzno (ima mnogo pozitivnih i negativnih nominacija) i zvijezda djeteta (ima mnogo pozitivnih nominacija od strane vršnjaka) (Jukić Talaja, 2008). Kvalitetan odgajatelj svojim poticajima usmjerava na inkluziju kao jednakopravno sudjelovanje svih i izgrađivanju kvalitetnih i recipročnih odnosa.

Slika 3. Što se u vrtiću radi? (<https://dvc-mali-losinj.hr/sto-se-u-vrticu-radi/>)

3.3. Odnos odgajatelja i roditelja

Svi roditelji, čija djeca pohađaju predškolsku ustanovu, imaju pravo na uključivanje u odgoj i obrazovanje svoje djece. Moguće je pretpostaviti da pojedini roditelj zbog straha, neznanja, nedovoljno slobodnog vremena ili predrasuda ne sudjeluju u aktivnostima i radionicama koje se organiziraju u dječjem vrtiću. Potreba je odgajatelja, za dobrobit sve djece u dječjem vrtiću, uspostavljati i održavati stalni kontakt s roditeljima. Tri su koraka prema suradnji odgajatelja s roditeljima, a tu se ubrajaju gradnja povjerenja, uključivanje roditelja u rad dječjeg vrtića te upoznavanje roditelja s elementima odgojno-obrazovnog procesa. Suradnja roditelja i dječjeg vrtića označava aktivno sudjelovanje jedne i druge strane. Suradnja je poželjna zbog toga što svaki roditelj najbolje poznaje svoje dijete. NKRPOO (2015) u središte stavlja dijete, njegove interese, želje i potrebe prema kojima sudionici odgojno-obrazovnog procesa biraju metode i strategije za razvoj djeteta kao cjelovitog bića (Đuranović, Klasnić, Matešić, 2020). Svaki odgajatelj želi stvoriti zdravo i poticajno okruženje u kojem će djeca razvijati svoje kompetencije. Odgajatelji trebaju prihvatiti roditelje kao primarne skrbnike i odgajatelje, ali svoju ulogu u dječjem životu nikako ne bi trebali umanjiti (Kunstek, 2007). Kako bi se roditelji oslobodili od straha, neznanja, i predrasuda, odgajatelj treba preuzeti inicijativu, uspostavljati i održavati kontakt s roditeljima te ih podučiti stvarima za koje su kompetentni. Kroz suradnju odgajatelji i roditelji mogu izgrađivati sliku o djetetu. Međusobnom razmjenom informacija mogu produbiti spoznaje o djetetu te mogu uskladiti odgojne postupke. Kako bi se navedeno ostvarilo, potrebna je suradnja i partnerstvo (Kunstek, 2007). Uloga je odgajatelja objasniti važnost uključivanja roditelja u proces odgoja i obrazovanja. Roditeljima je potrebno ukazati koliko okolina utječe na dječji razvoj. Svojim uključivanjem u radionice, igre i bilo koje druge aktivnosti, roditelji imaju priliku naučiti nešto više o svome djetetu. Sudjelovanjem u radionicama, projektima i sl., roditelji proširuju svoja znanja, odnosno razvijaju bolju sliku o tome kako dijete uči (Slunjski, 2008). U povezivanju obitelji i dječjeg vrtića pomaže i upoznavanje različitih zanimanja roditelja. U odgojnoj skupini mogu se organizirati radionice i projekti na osnovu zanimanja roditelja u kojima će djeca naučiti zašto je svaki posao na svijetu važan. Time bi se smanjile predrasude te bi svakom djetetu bilo iznimno drago što su se njegovi roditelji pridružili radionici.

Slika 4. Suradnja s roditeljima (<https://zlatnaribica.hr/suradnja-s-roditeljima/>)

Roditelj tako može vidjeti djetetove mogućnosti, sposobnosti, znanja i ponašanja koja, moguće, u obiteljskom okruženju nema priliku vidjeti. Također, roditelj može vidjeti odgajateljev odnos prema djetetu. Roditelj tako stječe povjerenje u osobe kojima povjerava svoje dijete. Kada se roditelj uključi u suradnju, on stekne povjerenje u ljude koji se brinu o njegovu djetetu i tada suradnja prelazi u partnerstvo. Partnerstvo podrazumijeva da se roditelji i odgajatelji dogovaraju te dijele uloge u radu u vrtiću i kod kuće. Za suradnju i dobar odnos između roditelja i odgajatelja potrebna je iskrena i otvorena komunikacija, empatija, međusobno uvažavanje, zajedničko donošenje odluka, planiranje, suglasnost, razmjena informacija te odsutnost etiketiranja (Kunstek, 2007). Prema Američkom udruženju za rani odgoj (NAEYC, 1989) te prema Konvenciji o pravima djece (1989), postoji određeni kodeks prema kojemu se odgajatelji trebaju ponašati prema roditeljima. Kodeks naglašava kako odgajatelji trebaju poštivati kulturu, vjerovanje i običaje svake obitelji jer nepoštivanje različitosti označuje nepoštivanje svakog djeteta kao individue. Kada bi djeca osjetila da njihovi roditelji nisu dobrodošli u vrtić, to bi zasigurno utjecalo na njihovu prilagodbu i kvalitetu boravka u odgojnoj skupini (Slunjski, 2008). Odgajatelji trebaju uvažavati prava i odluke roditelja jer time iskazuju poštovanje i stječu povjerenje roditelja. Roditelji trebaju

dobivati povratne informacije o razvoju svoje djece. Sudjelovanjem u radu i životu vrtića roditelji poboljšavaju svoje roditeljske kompetencije (Kunstek, 2007). Pojedini roditelji nakon sudjelovanja u životu i radu dječjeg vrtića mogu se odlučiti na drugačije oblike suradnje. Odgajatelji tada mogu uvesti edukacije o poticanju razvoja djece i kod kuće, pružanju podrške obitelji te upoznavanju roditelja s dječjim razvojem (Tomljanović, 2007).

4. Zaključak

Za cjelovit razvoj djeteta bitni su svi čimbenici – roditelji, odgajatelji i zajednica u kojoj dijete odrasta te kontekstualni uvjeti: vrijeme, prostor i oprema. Dijete se razvija kao cjelovito biće te je nemoguće reći da je prostorno-materijalno okruženje važnije od socijalnog ili da je socijalno okruženje važnije od vremenske konfiguracije. Sve tri komponente su jednako važne za razvoj djeteta prema holističkom pristupu. Istodobno, ne smije se zanemariti aktivna uloga djece i njegovo jednakopravno sudjelovanje u osobnom odgoju i obrazovanju. Prema suvremenom kurikulumu, djeca se nalaze u mješovitim odgojnim skupinama, što znači da se sva djeca iz iste skupine, iste ili različite dobi, ne nalaze na istom stupnju razvoja pa prema tome imaju različite potrebe. Svako je dijete individualno, razvija se svojim tempom te ima specifične interese, mogućnosti i sposobnosti. Dijete je aktivni sudionik odgoja te mu treba dati prostora za razvoj svojih kompetencija. Međutim, svakom djetetu je potrebno, bez obzira na kojem se stupnju razvoja nalazi, da se osjeća voljeno, prihvaćeno i posebno.

Najvažnija dječja aktivnost je igra. Kroz igru dijete uči i istražuje, prerađuje osobna iskustva i razumije svijet koji ga okružuje te stupa u svrhovite interakcije s okruženjem (Visković, Sunko i Mendeš, 2019). Zadatak zajednice, poglavito odgajatelja kao profesionalaca i roditelja kao primarnog skrbnika, jest omogućiti poticajno okruženje u kojem se djeca mogu što duže igrati. Osim što socijalno okruženje treba biti poticajno kako bi dijete razvilo svoje kompetencije, ona ima i druge važne uloge među koje se ubrajaju i prijenos vrijednosti i normi zajednice, uobičajenih ponašanja, cjelovite kulture zajednice, načina komunikacije, distribucije ovlasti i načina rješavanja problemskih situacija (Visković, 2018).

5. Literatura

1. Čajo, N., Grbić, M., Pavlović, Ž. (2007) Razvoj samopoštovanja je najvažniji zadatak djetinjstva- odgajatelji mogu pomoći. U. I. Visković (ur.) *Partnerstvo s roditeljima* (228- 230). 13. Dani predškolskog odgoja Županije splitsko-dalmatinske. Mirisi djetinjstva. Omiš: Dječji vrtić „Omiš“.
2. Došen Dobud, A., (1979).*Odgoj i obrazovanje u dječjem vrtiću*. Zagreb: Pedagoško-književni zbor.
3. Đuranović, M.,Klasnić, I., Matešić, I. (2020). Poticanje dječje kreativnosti u predškolskim ustanovama. *Školski vjesnik*, 69 (1), 89- 110. Preuzeto s <https://doi.org/10.38003/sv.69.1.3> Pristupljeno: 10. svibnja 2021.
4. Jukić Talaja, M. (2008) Usporedba percepcije razine socijalne kompetencije djece od strane roditelja i odgajatelja. U I.Visković (ur.) *Koncepcije, pristupi i programi predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj* (str. 379-383). 14. Dani predškolskog odgoja Županije splitsko- dalmatinske. Mirisi djetinjstva. Makarska: Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“.
5. Katz L., McClellan, D., (2005). *Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije- uloga odgajateljica i učitelja*. Zagreb: Educa.
6. Klarin, M., (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu- roditelji, vršnjaci, učitelji- kontekst razvoja djeteta*. Sveučilište u Zadru: Naklada Slap.
7. Kunstek, M., (2007). Kvaliteta suradnje vrtića i roditelja. U I.Visković (ur.). *Partnerstvo s roditeljima* (str. 10-15). 13. Dani predškolskog odgoja Županije splitsko-dalmatinske. Mirisi djetinjstva. Omiš: Dječji vrtić „Omiš“.
8. Mendeš, B., (2008). Vršnjaci- socijalni činitelji u igri djeteta predškolske dobi. U I.Visković (ur.) *Koncepcije, pristupi i programi predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj* (str.175-181). 14. Dani predškolskog odgoja Županije splitsko-dalmatinske Mirisi djetinjstva. Makarska: Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“.
9. Miljak, A., (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Zagreb: Persona.
10. Miljković, D., Rijavec, M. (2017). *Bolje biti vjetar nego list*. Zagreb: Pintera.
11. Mlinarević, V., (2004). Vrtićko okruženje usmjereno na dijete. *Život i škola*, 11 (1/2004), 112- 119.

- Preuzeto s [183458.Vrtino okruzenje usmjereno na dijete \(3\).pdf](#) Pristupljeno: 27. travnja 2021.
12. Mlinarević V., Tomas, S., (2010). *Partnerstvo roditelja i odgajatelja*- čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta. Osijek: Učiteljski fakultet u Osijeku Preuzeto s <https://bib.irb.hr/datoteka/510126.Microsoft Word .Partnerstvo roditelja i odgojitelja.pdf> Pristupljeno: 27. travnja 2021.
  13. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj (2015). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
  14. Petrović- Sočo, B. (2009). Značajke suvremenog naspram tradicionalnog kurikuluma ranog odgoja. *Pedagoška istraživanja*, 6(1- 2), 123- 136. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/118104> Pristupljeno 30. travnja 2021.
  15. Pinter, D. (2008). Razvoj socijalnih odnosa. *Dijete, vrtić, obitelj*, 14 (54), 2-5. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/167756> Pristupljeno: 4. svibnja 2021.
  16. Sindik, J. (2014). Karakteristike dobrih odgajatelja. *Dijete, vrtić, obitelj*, 20 (75), 20- 21. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/159078> Pristupljeno: 4. svibnja 2021.
  17. Slunjski, E. (2008)., *Dječji vrtić- zajednica koja uči*. Zagreb: Spektar Media.
  18. Slunjski, E. (2011)., Kurikulum ranog odgoja. *Istraživanje i konstrukcija*. Zagreb: Školska knjiga.
  19. Slunjski, E. (2015), Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj pred vratima prakse. *Dijete, vrtić, obitelj*, 21(79)2-5. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/172537> Pristupljeno: 7. svibnja 2021.
  20. Tomljanović, J., E., (2007). Komunikacija s roditeljima. U I. Visković (ur.) *Partnerstvo s roditeljima* (str. 42-47) 13. Dani predškolskog odgoja Županije splitsko- dalmatinske. Mirisi djetinjstva. Omiš: Dječji vrtić „Omiš“.
  21. Visković, I. (2018). Kultura zajednica u kojima odrasta dijete rane i predškolske dobi. U A. Višnjić Jevtić i I. Visković (ur.), *Izazovi suradnje – Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str.:15- 65). Zagreb: Alfa.
  22. Visković, I., Sunko, E., Mendeš, B. (2019). Children’s Play—The Educator’s Opinion. *Education Sciences*, 9 (4), 266.

Sažetak

Za razvoj djeteta kao cjelovitog bića veliku ulogu ima njegovo poticajno okruženje. Što je okruženje više orijentirano prema djetetu, to će dijete imati veće mogućnosti razvoja svojih kompetencija, odnosno potencijala. Cilj ovog završnog rada jest prikazati važnost socijalnog okruženja u razvoju djeteta. U radu se raspravlja o tome kako i u kojoj mjeri odnosi odrasli mogu utjecati na razvoj ličnosti djeteta, a da toga nisu ni svjesni. Djeca od 6 mjeseci (jaslička dob) pa do polaska u školu uče od odgajatelja, roditelja, ostalih stručnih suradnika te šireg društvenog okruženja, i to kako komunicirati, prihvaćati različita mišljenja te se zauzimati za vlastite želje i potrebe, a pritom ne naštetiti drugima.

Ključne riječi: dijete, socijalizacija, kompetencija, socijalno okruženje, socijalni odnosi, socijalne kompetencije

Social environment in kindergarden

SUMMARY

For child development as a complete being, big part has it's stimulating surroundings. The more oriented the surrounding is towards the child, the higher the possibilities of child developing their competence in other words possibilities. Goal of this final work is showing importance of social surroundings in child development. Adult relationship can effect child personality in ways and rates, without even realising. Kids older than six months and before the school age learn from their preschool teachers, parents and other professional associater how to communicate, accept different opinions and advocate for one's own wishes needs, and at the same time not harming others.

Keywords: child, socialisation, competence, social surrounding, social relations, social competence

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Josipa Vuleta, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišne prvostupnice *Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 26. svibnja. 2021.

Potpis
Josipa Vuleta

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOGA/DIPLOMSKOGA RADA (PODCRTAJTE
ODGOVARAJUĆE) U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOGA FAKULTETA
U SPLITU**

Student/Studentica: Josipa Vuleta

Naslov rada: Socijalno okruženje u dječjem vrtiću

Znanstveno područje: Odgoj i obrazovanje

Znanstveno polje: Integrirani kurikulum

Vrsta rada: Završni rad

Mentorica rada: Doc.dr.sc. Ivana Visković

Sumentor/Sumentorica rada

Članovi Povjerenstva: Doc. dr. sc. Branimir Mendeš, Ante Grčić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanoga završnoga/diplomskoga rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) u otvorenom pristupu

b) dostupan studentima i djelatnicima FFST-a

c) dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6mjeseci / 12mjeseci / 24 mjeseca (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

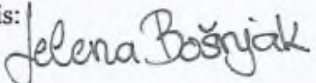
(zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemuocjenskomu radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak:

Potpis studenta/studentice: Josipa Vuleta

Ja, Jelena Bošnjak, univ. bacc. philol. croat., svojim potpisom potvrđujem da sam lektorirala ovaj rad sukladno pravopisu hrvatskog jezika i akademskom stilu pisanja.

Potpis:

Sinj, 31. svibnja 2021.

Aktivni
Idite u g